

Mål C-39/20

Sammanfattning av begäran om förhandsavgörande enligt artikel 98.1 i domstolens rättegångsregler

Datum för ingivande:

27 januari 2020

Domstol som begär förhandsavgörande:

Hoge Raad der Nederlanden (Nederländerna)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

24 januari 2020

Klagande:

Staatssecretaris van Financiën

Motpart:

Jumbocarry Trading GmbH

Saken i det nationella målet

Det nationella målet rör en tvist mellan Staatssecretaris van Financiën (statssekreterare med ministerlika befogenheter för finansiella frågor, nedan kallad staatssecretaris) och bolaget Jumbocarry Trading GmbH (nedan kallat Jumbocarry) om ett föreläggande avseende betalning av tull som utfärdats mot Jumbocarry.

Syfte med och rättslig grund för begäran om förhandsavgörande

Förevarande begäran enligt artikel 267 FEUF avser preskription av tullskulder. Det rör sig närmare bestämt om frågan huruvida bestämmelser om tillfälligt upphörande av preskriptionstiden avseende en tullskuld kan tillämpas på en tullskuld som uppkom före den dag bestämmelserna trädde i kraft, men som vid den tidpunkten ännu inte hade preskriberats.

Frågor som hänskjutits för förhandsavgörande

1. Är artiklarna 103.3 b och 124.1 a i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 952/2013 av den 9 oktober 2013 om fastställande av en tullkodex för unionen tillämpliga på en tullskuld som uppkom före den 1 maj 2016 och vars preskriptionstid vid den tidpunkten ännu inte hade löpt ut?
2. Om den första frågan ska besvaras jakande, utgör rättssäkerhetsprincipen och principen om berättigade förväntningar i så fall hinder för denna tillämpning?

Anförda unionsbestämmelser

- Artikel 221.3 i rådets förordning (EEG) nr 2913/92 av den 12 oktober 1992 om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen (EGT L 302, 1992, s. 1; svensk specialutgåva, område 2, volym 16, s. 4) (nedan kallad gemenskapens tullkodex)
- Artiklarna 22.6, 29, 103.1, 103.3, 124.1 a och 288.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 952/2013 av den 9 oktober 2013 om fastställande av en tullkodex för unionen (EUT L 269, 2013, s. 1) (nedan kallad unionens tullkodex)
- Artikel 8.1 i kommissionens delegerade förordning (EU) 2015/2446 av den 28 juli 2015 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 952/2013 vad gäller närmare regler avseende vissa bestämmelser i unionens tullkodex (EUT L 343, 2015, s. 1)

Kortfattad redogörelse för de faktiska omständigheterna och förfarandet i målet vid den nationella domstolen

- 1 Jumbocarry ingav den 4 juli 2013 en deklARATION om övergång till fri omsättning av ett parti porslinsprodukter. I deklARATIONEN uppgavs Bangladesh som ursprungsland, vilket resulterade i att en nolltullsats tillämpades. Eftersom ursprungssintygen visade sig vara falska meddelade Inspecteur van de Belastingdienst (nedan kallad skattemyndigheten) i en skrivelse av den 1 juni 2016 Jumbocarry att bolaget i efterhand skulle påföras tull till den normala tullsatsen på 12 procent. I samma skrivelse gavs Jumbocarry möjlighet att yttra sig inom 30 dagar. Den 18 juli 2016 utfärdades ett betalningsföreläggande mot Jumbocarry avseende den berörda tullskulden, som uppkommit den 4 juli 2013.
- 2 Tvisten vid Gerechtshof Amsterdam (den överrätt som prövade målet i andra instans efter att ett avgörande i första instans hade överklagats) (nedan kallad Gerechtshof) rörde huruvida tullskulden redan hade upphört den 18 juli 2016.

Parternas huvudargument i det nationella målet

- 3 Gerechtshof gjorde gällande att det i artikel 124.1 a unionens tullkodex anges att tullskulden upphör när gäldenären inte längre kan underrättas om tullskulden i enlighet med artikel 103, det vill säga inom 3 år från det att tullskulden uppkom. Detta innebär att den aktuella tullskulden upphörde redan före den 18 juli 2016. I artikel 103.3 a i unionens tullkodex föreskrivs emellertid att denna treårsperiod tillfälligt ska upphöra att löpa från och med den tidpunkt då tullmyndigheterna meddelar sin avsikt att underrätta om tullskulden och till och med slutet av den period inom vilken gäldenären getts möjlighet att framföra sin ståndpunkt. Enligt artikel 8.1 i förordning 2015/2446 är denna period 30 dagar. Enligt artikel 103.3 a i unionens tullkodex hade tullskulden således ännu inte preskriberats den 18 juli 2016.
- 4 Gerechtshof ansåg emellertid att de unionsrättsliga principerna om rättssäkerhet och skydd för berättigade förväntningar i förevarande fall utgör hinder för att tillämpa ovannämnda bestämmelser. Enligt Gerechtshof var det vid den tidpunkt då tullskulden uppkom (den 4 juli 2013) – med beaktande av offentliggörandet av unionens tullkodex (10 oktober 2013) – inte tydligt och förutsägbart för Jumbocarry att preskriptionstiden tillfälligt kunde upphöra att löpa under 30 dagar. Mot bakgrund av gemenskapens tullkodex (föregångaren till unionens tullkodex) ansåg Gerechtshof därför att det måste göras en bedömning av huruvida Jumbocarry har underrättats om tullskulden i rätt tid. I artikel 221.3 i gemenskapens tullkodex föreskrivs också en preskriptionstid på 3 år, men inte ett tillfälligt upphörande av denna period. Gerechtshof konstaterade därför att tullskulden hade preskriberats och upphört redan den 18 juli 2016.
- 5 Staatssecretaris har överklagat Gerechtshofs dom till Hoge Raad. Den grund som anförts till stöd för överklagandet är ovannämnda bedömning från Gerechtshof.

Kortfattad redogörelse för skälen till begäran om förhandsavgörande

- 6 Enligt domstolens praxis ska det, för att fastställa tillämpningsområdet i tiden för en ny bestämmelse, göras en åtskillnad mellan handläggningsregler och materiella bestämmelser. Handläggningsregler anses i allmänhet tillämpliga från och med den dag då de träder i kraft. Så är dock inte fallet med materiella bestämmelser som vanligtvis inte anses tillämpliga på etablerade förhållanden som har uppstått innan bestämmelserna har trätt i kraft, såvida det inte av bestämmelsernas lydelse, syfte eller systematik framgår att de ska tillerkännas sådan verkan. En ny bestämmelse ska dessutom tillämpas från och med ikraftträdandet av den rättsakt i vilken den ingår, och även om bestämmelsen inte är tillämplig på rättsliga situationer som har uppkommit och blivit slutligt etablerade under den äldre bestämmelsens giltighetstid, är den tillämplig på framtida verkningar av dessa situationer liksom på nya situationer. De bestämmelser som är relevanta i förevarande mål trädde enligt artikel 288.2 i gemenskapens tullkodex i kraft den 1 maj 2016.

- 7 Av domstolens praxis är det inte möjligt att utan rimligt tvivel dra slutsatsen att en bestämmelse enligt vilken preskriptionstiden tillfälligt ska upphöra att löpa – såsom är fallet med artikel 103.3 i unionens tullkodex, ska anses utgöra en materiell bestämmelse.
- 8 I domen Molenbergnatie (C-201/04, EU:C:2006:136, punkt 41) fann EU-domstolen, vad gällde tillämpligheten av bestämmelserna i den vid den tidpunkten nya tullkodexen för gemenskapen, att dels de materiella bestämmelserna i den tidigare lagstiftningen, dels handläggningsreglerna i gemenskapens tullkodex skulle tillämpas på de omständigheter som gett upphov till de tullskulder som uppkommit innan tullkodexen trädde i kraft. Mot denna bakgrund slog EU-domstolen därefter fast följande med avseende på artikel 221.3 i tullkodexen, i dess lydelse den 1 januari 1994:

”Eftersom tullskulden vid utgången av fristen i artikel 221.3 i tullkodexen är preskriberad och således har upphört skall nämnda bestämmelse anses vara en materiell sådan.”
- 9 Eftersom treårsfristen för att driva in en tullskuld enligt bestämmelserna i tullkodexen löpte ut den 1 maj 2016 följer det av domen i målet Molenbergnatie att den berörda gäldenären definitivt har förvärvat rättigheter på vilken nya bestämmelser inte kan tillämpas. I förevarande fall var emellertid Jumbocarrys tullskuld ännu inte preskriberad den 1 maj 2016. I så mening skiljer sig Jumbocarrys situation från den situation som avses i punkt 41 i den ovannämnda domen Molenbergnatie.
- 10 Å ena sidan går det att hävda att ett tillfälligt upphörande av preskriptionstiden för en tullskuld förhindrar att en tullskuld definitivt upphör. Mot denna bakgrund måste själva preskriptionsregeln, fastställandet av preskriptionstiden och de fall då preskriptionstiden tillfälligt upphör att löpa anses utgöra en sammanhängande uppsättning regler. Det innebär att Jumbocarry den 4 juli 2013, vad gäller de samlade preskriptionsregler som anges i gemenskapens tullkodex, definitivt har förvärvat rättigheter som medför att varken artikel 103 eller artikel 124.1 i unionens tullkodex kan tillämpas på bolaget, eftersom dessa innehåller avvikande regler. Det saknar då betydelse att Jumbocarrys tullskuld ännu inte var preskriberad den 1 maj 2016.
- 11 Å andra sidan går det att hävda att en regel som är beroende av att en frist har löpt ut måste särskiljas från regler som gör utgången av denna frist beroende av en processhandling under förfarandet för uppbörd i efterhand. I förevarande fall skjuts utgången av fristen tillfälligt upp på grund av den skyldighet att höra gäldenären innan underrättelsen om tullskulden som fastställs i artikel 22.6 i unionens tullkodex. Detta uppskov till följd av en processhandling (hörande av den berörda personen) kan då betraktas som en handläggningsregel som är oskiljaktig från artikel 22.6 i unionens tullkodex. Eftersom handläggningsregler ska anses vara tillämpliga från och med den dag då de träder i kraft innebär detta att artikel 124.1 a och artikel 103 i unionens tullkodex blev omedelbart tillämpliga

när det efter den 1 maj 2016 inleddes ett förfarande för uppbörd i efterhand av en tullskuld som uppkommit under den period gemenskapens tullkodex var i kraft.

- 12 Mot bakgrund av ovanstående framgår det inte tydligt av artikel 124.1 a och artikel 103.3 i unionens tullkodex huruvida dessa bestämmelser var tillämpliga den 1 maj 2016 vid en planerad uppbörd i efterhand av en tullskuld som uppkommit under tiden gemenskapens tullkodex var i kraft, och som enligt gemenskapens tullkodex ännu inte hade upphört den 1 maj 2016 på grund av preskription. Därför har Hoge Raad ställt den första tolkningsfrågan till domstolen.
- 13 För det fall den första frågan ska besvaras jakande uppkommer frågan huruvida Gerechtshof gjorde en riktig bedömning som fann att tillämpningen av de relevanta bestämmelserna i unionens tullkodex strider mot de unionsrättsliga principerna om rättssäkerhet och skydd för berättigade förväntningar och därför inte ska tillämpas på Jumbocarry.
- 14 Det går att hävda att det vid den tidpunkt då tullskulden uppkom inte var klart och förutsägbart att tullagstiftningen i fråga om uppbörd i efterhand och preskription skulle ändras på så sätt att rätten att alltid få yttra sig före tullmyndigheternas uppbörd i efterhand skulle kodifierades och preskriptionstiden tillfälligt upphöra att löpa under den period som föreskrivs i artikel 8.1 i förordning 2015/446.
- 15 Det går även att hävda att gäldenären, vid den tidpunkt då tulldeklarationen ges in, inte kan utgå från att handläggningsreglerna förblir oförändrade. Vid en ändring av en handläggningsregel måste unionslagstiftaren göra en avvägning mellan, å ena sidan, unionens intresse av en sådan åtgärd och, å andra sidan, en berörd persons intresse av att dennes rättsliga ställning inte försämras. Bedömningen av unionslagstiftarens avvägning är inte något som det ankommer på den nationella domstolen att göra, utan den omfattas av EU-domstolens behörighet. Det är vidare viktigt att få klarhet i huruvida unionslagstiftaren av den nya bestämmelsen – enligt vilken en gäldenär alltid ska få 30 dagar på sig att framföra sin ståndpunkt innan ett beslut om uppbörd i efterhand av en tullskuld meddelas – borde ha dragit slutsatsen att preskriptionstiden tillfälligt upphör att löpa under denna period. Eftersom gäldenärens rättsliga ställning har förstärkts genom införandet av en absolut rätt som alltid ger denne 30 dagar på sig att framföra sin ståndpunkt, anser Hoge Raad att det inte kan anses att ett tillfälligt upphörande av preskriptionstiden under denna period utgör en sådan försämring av gäldenärens ställning att artikel 103.3 i unionens tullkodex inte ska tillämpas. Eftersom det emellertid råder tvivel om huruvida så är fallet, har Hoge Raad ställt den andra tolkningsfrågan.